Literatuur

Psychologie | Universiteit Leiden

2026 - 2027

ULPS-571-148 | €16,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur
Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

Slim Academy

www.SlimAcademy.nl

Content editors gezocht!

Zoek jij een flexibele bijbaan die perfect aansluit op je studie én die je vanuit huis kunt doen?

Bij Slim Academy verdien je geld met iets wat je toch al doet: leren. Door het samenvatten en nakijken van je eigen lesstof herhaal je alles wat jij voor je tentamen moet weten terwijl je werkt!

Wat bieden wij:

- Een mooie vergoeding
- Een **flexibele bijbaan** waarbij je werkt wanneer het jou uitkomt
- Je werkt **vanuit huis**: Geen reistijd, gewoon lekker in je eigen omgeving
- Een mooie aanvulling op je CV
- **Gratis toegang** tot al ons studiemateriaal
- Een baan die perfect aansluit bij je studie

Als **Content Editor** draag je bij aan de kwaliteit van onze samenvattingen door ze te controleren op inhoud en ze up-to-date te maken.

Slim Academy

Geïnteresseerd? Stuur je cv en motivatie naar klantenservice@slimacademy.nl

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **literatuur samenvatting** van het vak **Inleiding in de Psychologie**, dat je volgt in blok 1 van het eerste jaar van de bachelor Psychologie aan de Universiteit Leiden. In dit vak leer je over veel diverse onderwerpen. Het geeft een inleiding in de belangrijkste stromingen binnen de psychologie, zoals cognitieve psychologie, sociale psychologie en klinische psychologie.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 7 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 7 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact
Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

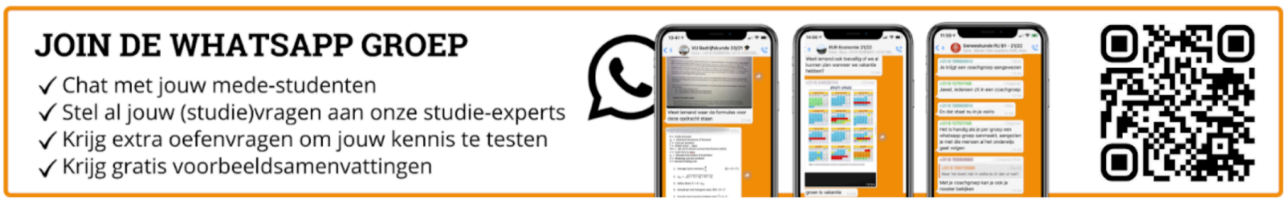
Digitale en papieren updates

Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **29 september 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 4**. Omdat **week 5 t/m 7** pas later in de lessen wordt behandeld, is dit onderdeel **uitsluitend digitaal in de app** beschikbaar. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

De verplichte tentamenstof komt uit het boek van Holt, N., Bremner, A., Sutherland, E., Vliek, M., Passer, M., & Smith, R. (2023). *Psychology: The science of mind and behaviour* (5e ed.). McGraw-Hill.

Stof		Datum
Week 1	Hoofdstuk 1 en 2: De psychologie als wetenschap Hoofdstuk 3: Genetica en evolutie	07-09-2026
Week 2	Hoofdstuk 4: Hersenen en gedrag Hoofdstuk 5: Waarneming en zintuigen	14-09-2026
Week 3	Hoofdstuk 7: De leermechanismen Hoofdstuk 8: Het geheugen	21-09-2026
Week 4	Hoofdstuk 9 en 10: Taal, intelligentie en redenering Hoofdstuk 11: De lichamelijke en cognitieve ontwikkeling	28-09-2026
Week 5	Hoofdstuk 12: De sociale en emotionele ontwikkeling	05-10-2026
Week 6	Hoofdstuk 6 en 13: Motivatie en emoties Hoofdstuk 14: De persoonlijkheid	12-10-2026
Week 7	Hoofdstuk 15: Sociale omgeving Hoofdstuk 17 en 18: De psychopathologie	16-10-2026

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy! **1**
Digitale en papieren updates **2**
Inhoudsopgave **3**
Week 1: Introductie in de psychologie **4**
Hoofdstuk 1: De wetenschap van de psychologie 4
Hoofdstuk 2: Gedrag wetenschappelijk bestuderen 10
Hoofdstuk 3: Genetica en evolutie 17
Week 2: Zintuigen en het brein **24**
Hoofdstuk 4: Hersenen en gedrag 24
Hoofdstuk 5: Waarneming en zintuigen 34
Week 3: Leren en het geheugen **43**
Hoofdstuk 7: De leermechanismen 43
Hoofdstuk 8: Het geheugen 50
Week 4: Taal, intelligentie en ontwikkeling **57**
Hoofdstuk 9: Taal en denken 57
Hoofdstuk 10: Intelligentie 63
Hoofdstuk 11: De lichamelijke en cognitieve ontwikkeling 69

Week 1: Introductie in de psychologie

Introductie
Dit hoofdstuk komt overeen met de studiestof zoals deze is behandeld in week 1 van de verplichte literatuur. De opgegeven stof voor deze week is *Psychology: The Science of Mind and Behavior* van Holt, 5e editie, hoofdstuk 1, 2 en 3. In deze hoofdstukken wordt uitleg gegeven over de wetenschap van de psychologie, welke onderzoeksmethoden worden gebruikt en de basiskennis over genetische en evolutionaire grondslagen van gedrag.

Hoofdstuk 1: De wetenschap van de psychologie

De aard van psychologie
De centrale vraag van psychologie: hoe kunnen we menselijk gedrag en menselijke ervaringen verklaren? Psychologie is de wetenschappelijke studie van gedrag en de geest. Gedrag verwijst naar acties en reacties die we rechtstreeks kunnen observeren. De geest verwijst daarentegen naar interne toestanden en processen, zoals gedachten en gevoelens, die niet rechtstreeks zichtbaar zijn. Deze mentale processen moeten daarom worden afgeleid uit **observeerbare** en **meetbare reacties**.

Kritisch denken betekent dat je actief probeert te begrijpen wat informatie betekent in plaats van informatie simpelweg te accepteren. Door het bestaan van *fake news* is het extra belangrijk dat we bij het bekijken van online informatie kritisch nadenken.

(Sociaal) constructivisme
Sociaal constructivisme houdt in dat sommige dingen die wij als vanzelfsprekend en objectief beschouwen, in werkelijkheid voor een belangrijk deel sociaal en cultureel zijn geconstrueerd. een **sociaal construct** is een verzameling kenmerken en eigenschappen die zo vaak binnen een samenleving worden gepresenteerd en herhaald dat hun oorsprong uiteindelijk nauwelijks meer wordt bevraagd. Een manier om een dergelijke constructie kritisch te onderzoeken is **deconstructie**. Hierbij identificeer je eerst de afzonderlijke onderdelen waaruit een construct bestaat en bekijk je deze vervolgens vanuit een ander perspectief. Een nieuw perspectief kan ons dwingen om iets dat vanzelfsprekend lijkt opnieuw te onderzoeken.

Basis en toegepaste onderzoek
Binnen de wetenschap wordt onderscheid gemaakt tussen ***basic research*** en ***applied research***.

- *Basic research* is onderzoek dat voornamelijk gericht is op het verkrijgen van kennis om de kennis zelf;
- *Applied research* is daarentegen gericht op het oplossen van concrete, praktische problemen. Psychologen kunnen kennis uit *basic research* gebruiken om interventieprogramma's te ontwerpen, uit te voeren en te evalueren.

Basic en *applied research* zijn dus sterk met elkaar verbonden: fundamentele kennis kan worden gebruikt om praktische problemen aan te pakken, terwijl praktische problemen ook weer nieuwe wetenschappelijke vragen kunnen opleveren.

Een voorbeeld van basic research is de **Robbers Cave study** van Sherif. Hierin werd onderzocht hoe vijandigheid en vooroordelen tussen groepen ontstaan, en hoe deze kunnen worden verminderd. Het onderzoek liet zien dat competitie vijandigheid kan veroorzaken, terwijl wederzijdse afhankelijkheid en samenwerking om een gemeenschappelijk doel te bereiken deze vijandigheid kunnen verminderen.

Deze kennis werd later toegepast in het **jigsaw-programma**: een techniek die werd ingezet op scholen, waarbij kinderen afhankelijk van elkaar zijn en moeten samenwerken om goede schoolprestaties te krijgen.

Psychologie heeft vijf centrale doelen:
1. Beschrijven hoe mensen en andere diersoorten zich gedragen;
2. Begrijpen welke oorzaken aan gedrag ten grondslag liggen;
3. Voorspellen hoe mensen of dieren onder bepaalde omstandigheden zullen reageren;
4. Gedrag beïnvloeden door de oorzaken ervan te controleren;
5. Psychologische kennis toepassen op manieren die het welzijn van mensen verbeteren.

Volgens het ***levels-of-analysis framework*** kunnen gedrag en de oorzaken ervan op drie niveaus worden onderzocht:
- Biologisch niveau: hersenprocessen, genetische invloeden, hormonen;
- Psychologisch niveau: gedachten, gevoelens, mentale processen;
- Omgevingsniveau: fysieke en sociale omgeving, ervaringen, cultuur.

***Mind-body* interacties** zijn de relaties tussen mentale processen in de hersenen, en het functioneren van andere lichamelijke systemen. Het laat zien hoe psychologische en biologische processen voortdurend met elkaar verbonden kunnen zijn.

Het ***nature vs nurture*** debat gaat over de vraag of gedrag vooral wordt gevormd door onze biologische aanleg (***nature***) of door onze omgeving en leerervaringen (***nurture***). Onderzoek laat steeds sterker zien dat nature en nurture met elkaar interacteren. Onze biologische eigenschappen beïnvloeden hoe we ons gedragen en de wereld ervaren, maar onze ervaringen kunnen tegelijkertijd onze biologische mogelijkheden en ontwikkeling beïnvloeden.

Verschillende perspectieven op gedrag
Psychologie heeft door de geschiedenis heen verschillende perspectieven ontwikkeld.

Geschiedenis
De historische wortels van psychologie liggen onder andere in de filosofie. Een belangrijke vraag was het ***mind-body problem***: is de geest een aparte, spirituele entiteit of maakt de geest deel uit van het lichaam?
- ***Mind-body* dualisme**, onder andere verbonden aan René Descartes, stelt dat geest en lichaam van elkaar verschillen;
- **Monisme**, verdedigd door Thomas Hobbes, stelt juist dat geest en lichaam één geheel vormen en dat mentale gebeurtenissen voortkomen uit fysieke processen in de hersenen;
- Daarnaast benadrukte **empirisme**, onder andere via John Locke, dat kennis door zintuiglijke ervaring en observatie wordt verkregen. Dit vormde een belangrijke basis voor de wetenschappelijke psychologie.

Onderzoek naar hersenen en gedrag, de ontwikkeling van de ***psychophysics*** en Darwin's evolutietheorie droegen verder bij aan het ontstaan van psychologie als wetenschap. *Psychophysics* onderzoekt hoe subjectief ervaren sensaties samenhangen met de fysieke eigenschappen van stimuli. Darwins **evolutietheorie** stelt dat mensen onderdeel zijn van biologische evolutie en dat gedrag en mentale eigenschappen mogelijk mede door natuurlijke selectie zijn gevormd.

In 1879 richtte **Wilhelm Wundt** aan de Universiteit van Leipzig het eerste laboratorium voor experimentele psychologie op. Dit wordt vaak gezien als het formele begin van psychologie als zelfstandige wetenschap.

Wundt en **Edward Titchener** ontwikkelden het **structuralisme**, waarbij de geest werd onderzocht door deze op te delen in basiselementen. Zij gebruikten **introspectie**, waarbij mensen hun eigen bewuste ervaringen beschreven. Structuralisme maakte de psychologie wetenschappelijker, maar bleek uiteindelijk beperkt. Het werd opgevolgd door het **functionalisme**, dat niet zozeer vroeg waaruit bewustzijn bestaat, maar welke functie mentale processen en gedrag hebben. Functionalisme werd sterk beïnvloed door Darwin en benadrukte hoe gedrag organismen helpt zich aan te passen aan hun omgeving. **William James** was een belangrijke vertegenwoordiger van het functionalisme. Deze traditie leeft tegenwoordig onder andere voort in de cognitieve en evolutionaire psychologie.

Psychodynamiek
Het **psychodynamische perspectief** zoekt de oorzaken van gedrag in de innerlijke werking van de persoonlijkheid en benadrukt vooral onbewuste processen. **Sigmund Freud** ontwikkelde de invloedrijkste psychodynamische theorie. Zijn belangstelling ontstond door patiënten die lichamelijke symptomen hadden zonder aantoonbare lichamelijke oorzaak. Freud stelde dat zulke symptomen het gevolg konden zijn van onbewuste psychologische conflicten. Met technieken zoals hypnose en later **vrije associatie** probeerde hij onbewuste ervaringen en conflicten bloot te leggen.

Volgens Freud hebben mensen krachtige seksuele en agressieve driften en ontwikkelen zij **verdedigingsmechanismen** om met angst en pijnlijke traumatische ervaringen om te gaan. **Repressie** houdt bijvoorbeeld pijnlijke herinneringen of impulsen buiten het bewustzijn. Freud kreeg kritiek omdat veel onderdelen van zijn theorie moeilijk wetenschappelijk te testen waren. Toch stimuleerde zijn ideeën wel onderzoek naar dromen, geheugen, agressie en psychische stoornissen.

Moderne psychodynamische theorieën leggen minder nadruk op seksuele en agressieve driften en meer op vroege relaties, sociale factoren en het zelfbeeld. ***Object relations* theorieën** benadrukken hoe ervaringen met verzorgers de manier beïnvloeden waarop mensen zichzelf en anderen zien. Deze vroege verwachtingen kunnen later onbewust invloed hebben op relaties. Hoewel de klassieke Freudiaanse theorie tegenwoordig grotendeels is verworpen, wordt het idee dat onbewuste processen gedrag kunnen beïnvloeden nog steeds door veel psychologen ondersteund.

Het **behavioristische perspectief** richt zich op de invloed van de externe omgeving. Gedrag wordt gezien als het resultaat van eerdere leerervaringen en stimuli uit de huidige omgeving.

- **Ivan Pavlov** liet met zijn honden zien dat gedrag kan worden aangeleerd door associaties;
- **Edward Thorndike** formuleerde de *law of effect*: gedrag dat wordt gevolgd door een aangename consequentie wordt waarschijnlijker, terwijl gedrag met onaangename gevolgen minder waarschijnlijk wordt;
- **John B. Watson** ontwikkelde vervolgens het **behaviorisme**, dat zich uitsluitend wilde richten op observeerbaar gedrag;
- **B.F. Skinner** onderzocht hoe gedrag wordt gevormd door beloningen en straffen.